

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2003, mánudaginn 6. janúar, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Helgi Sigurðsson, Íris Ösp Ingjaldsdóttir, Ólöf Embla Einarsdóttir og Sölvi Sölvason.

Fyrir er tekið **mál nr. 14/2002**:

M
gegn
fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar, og fjármálafyrirtækið F, hins vegar, hér eftir nefndur varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd 30. október 2002 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 30. október 2002, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi, dagsettu 25. nóvember 2002. Bréfið var sent sóknaraðila með bréfi nefndarinnar og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi sóknaraðila, dagsettu 4. desember 2002. Með bréfi, dagsettu 11. desember 2002, var óskað eftir frekari upplýsingum og gögnum frá varnaraðila. Þær bárust með bréfi lögmanns varnaraðila, dagsettu 17. desember 2002.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 5. og 19. desember 2002 og 6. janúar 2003.

II.

Málsatvik.

Mál þetta er sprottið af viðskiptum A og forsvarsmanns félagsins, B, við varnaraðila. Hinn 22. mars 1996 tókst sóknaraðili á hendur sjálfsskuldarábyrgð á láni varnaraðila til félagsins samkvæmt skuldabréfi að fjárhæð kr. 1.500.000,-. Áður hafði félagið gefið út kr. 1.250.000,- tryggingarbréf til varnaraðila sem m.a. var tryggt með veði í fasteign. Hinn 19. febrúar 1998 tókst sóknaraðili á hendur sjálfsskuldarábyrgð á kr. 800.000,- láni varnaraðila til nefndrar B samkvæmt skuldabréfi útgefnu þann dag og hinn 10. október 2000 á kr. 1.300.000,- láni til hennar.

Þann 9. desember 1998 afhenti A varnaraðila tryggingarvixil að fjárhæð kr. 1.250.000,- útgefinn af B, samþykktan til greiðslu af fyrrgreindu félagi og ábektan af sóknaraðila. Hinn 29. mars 1999 afhenti félagið varnaraðila annan tryggingarvixil að fjárhæð kr. 500.000,- og var hann útgefinn, samþykktur og ábektur af sömu aðilum. Samkvæmt viðfestum yfirlýsingum voru báðir vixlarnir afhentir varnaraðila til tryggingar viðskiptum við varnaraðila, sem voru vegna yfirdráttarheimildar á tékkareikningi A nr.

XXXXX. Var varnaraðila veitt umboð til þess að formgilda víxlana með því að rita á þá útgáfudaga og gjalddaga yrði um vanskil að ræða af hálfu tékkareikningshafa og innheimta hann með venjulegum hætti. Mátti víxilfjárhæðin aldrei varða aðra skuld en samkvæmt tékkareikningnum, auk vaxta og kostnaðar. Gögn málsins bera ekki með sér hvenær umræddir víxlar voru formgiltir.

A. mun hafa rekið verslun. Mun reksturinn ekki hafa gengið sem skyldi og var versluninni lokað undir lok árs 2001. Yfirdráttarskuld félagsins við varnaraðila nam um 3,0 m.kr. í ársbyrjun 2001. Mun reikningnum hafa verið lokað 7. mars 2001 og var skuldin þá kr. 2.897.091,-. Hinn 18. apríl 2001 nam skuldin rúmum 2,3 m.kr. en þá voru greiddar kr. 250.000,- út af reikningunum. Hinn 27. sama mánaðar var sama fjárhæð greidd út af reikningnum en áður en til hennar kom var skuldin um 2,5 m.kr. Þann 11. maí 2001 voru kr. 300.000,- greiddar út af reikningnum og var skuldin þá komin í 2,9 m.kr. Hinn 28. sama mánaðar voru greiddar kr. 190.000,- út af reikningnum og nam skuldin þá rúmum 2,9 m.kr. Þá voru greiddar kr. 380.000,- af reikningnum 21. júní 2001 og aftur kr. 200.000,- 28. sama mánaðar. Var skuldin tæpar 3,0 m.kr. að lokinni hvorri greiðslu. Loks voru greiddar kr. 380.000,- af reikningnum hinn 6. júlí 2001 og var skuldin þá komin í rúmar 3,2 m.kr. Í árslok 2001 nam skuldin um 2,4 m.kr. Samkvæmt reikningsyfirliti var yfirdráttarskuldin kr. 480.554,87 hinn 3. desember 2002.

Hinn 9. október 2001 gerði varnaraðili fjárnám í fasteign sóknaraðila vegna sjálfsskuldarábyrgðar hans á skuldabréfi, útgefnu 19. febrúar 1998, að fjárhæð kr. 800.000,-. Bréfinu var komið í skil með greiðslu sóknaraðila hinn 14. janúar 2002. Eftirstöðvar skuldar samkvæmt skuldabréfi, útgefnu 22. mars 1996, námu samkvæmt upplýsingum varnaraðila, kr. 82.973,80 hinn 17. desember 2002 og mun fjárnámsbeiðni yfirvofandi. Skuld samkvæmt skuldabréfi, útgefnu 10. október 2000, kveður varnaraðili sama dag hafa numið kr. 2.253.980,50. Þá kveður varnaraðili sóknaraðila vera ábeking á tveimur trygginarvixlum, samtals að fjárhæð kr. 850.000,- vegna yfirdráttar á tékkareikningi nr. 10021 og hafi eftirstöðvar greindan dag verið samtals kr. 721.135,-.

Upp reis ágreiningur með aðilum um uppgjör vegna ábyrgðarskuldbindinga sóknaraðila. Ekki náðust sættir og var málinu skotið til úrskurðarnefndarinnar með kvörtun, dagsettri 30. október 2002.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili fer í kvörtun sinni fram á að úrskurðarnefndin fjalli um afgreiðslu varnaraðila vegna ábyrgðar hans á skuldbindingum A og fyrrgreindrar B. Kveðst sóknaraðili hafa farið fram á það á fundi sumarið 2002 að varnaraðili leysti hann undan ábyrgð á skuldabréfi nr. XXXXX, að höfuðstóli kr. 1.300.000,- útgefnu af B, eða lækkaði kröfu sína um a.m.k. 2,0 m.kr. Hafi því verið hafnað.

Sóknaraðili kvartar í fyrsta lagi yfir meintu heimildarleysi varnaraðila til að greiða samtals kr. 1.950.000,- út af tékkareikningi A í sjö greiðslum á tímabilinu 18. apríl - 6. júlí 2001 en reikningurinn hafi þá verið lokaður. Hafi fyrirsvarsmenn félagsins tilkynnt ábyrgðarmönnum um lokunina og jafnframt að andvirði seldra vara, sem greidd yrði með debetkortum, yrði lagt inn á reikninginn og kæmi til lækkunar yfirdráttar. Hafi varnaraðili ekki sýnt fram á að fyrrnefndar sjö greiðslur hafi leitt til þess að þær skuldir félagsins, sem sóknaraðili hafi verið í ábyrgðum fyrir, hafi lækkað. Á sama tíma hafi skuldir verið í lögfræðilegri innheimtu með tilheyrandi kostnaði, auk þess sem farið hafi verið fram á

fjárnám hjá sóknaraðila og öðrum ábyrgðarmanni. Hafi þetta allt valdið ábyrgðarmönnum tjóni.

Í öðru lagi hafi tryggingarvixill sem gefinn var út til tryggingar skuld á tékkareikningi A. nr. XXXXX ekki verið löglegur þar sem hann hafi ekki verið undirritaður af prókúruhafa félagsins. Hafi umræddur vixill verið þinglýstur (sic) á tiltekinni fasteign. Heildarupphæð með kostnaði og dráttarvöxtum hafi numið kr. 1.757.357,70. Hafi vixillinn við úthlutun andvirðis eignarinnar, sem seld var nauðungarsölu, greiðst á undan öðrum skuldum áður nefndrar B sem sóknaraðili sé í ábyrgðum fyrir. Telur sóknaraðili að fyrrgreind fjárhæð hefði komið til greiðslu þeirra hefði varnaraðili ekki greitt út af lokuðum tékkareikningi.

Í þriðja lagi kvartar sóknaraðili yfir seinagangi varnaraðila við að svara forsvarsmönnum greinds félags um hvort því yrði veitt frekari fyrirgreiðsla, svo og ýmsum samskiptum sínum við varnaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili telur kr. 1.950.000,- sem teknar voru út af tékkareikningi XXXXX hafa runnið til innlausnar á vörukaupum A. Hafi þetta verið gert að beiðni eigenda félagsins sem hefðu talið að með sölu innleysta varningins mætti bæta stöðu þess gagnvart varnaraðila.

Þá segir varnaraðili að kvörtun vegna meints ógildis tryggingarvixils vegna tékkareiknings nr. XXXXX vegna skorts á undirritun prókúruhafa A eigi væntanlega við tryggingabréf að fjárhæð kr. 1.250.000,- sem útgefið var af félaginu til tryggingar hvers konar skuldum þess við varnaraðila. Sé bréfið undirritað af tveimur stjórnarmönnum A, þeim C og B, og hafi því fullt gildi. Hafi undirskrift prókúruhafa því ekki þurft til. Tryggingin hafi verið með veði í fasteigninni og hafi kr. 1.757.356,70 greiðst inn á skuldina sem tryggt var við sölu þeirrar eignar. Umrædd skuld hafi verið yfirdráttur á tékkareikningi nr. XXXXX. Hafi því ekki verið um það að ræða að einn vixill hafi verið tekinn fram yfir annan sóknaraðila til tjóns svo sem hann virðist álíta.

Varnaraðili hafnar hvers kyns ásökunum um seinagang að sinni hálfu og kveðst hafa lagt sig fram við að leysa úr vandræðum A og aðstandenda félagsins svo sem honum hafi framast verið unnt. Er öllum staðhæfingum um að varnaraðili hafi staðið með óeðlilegum eða óhæfilegum hætti alfarið vísað á bug.

V.

Niðurstaða.

Kröfugerð sóknaraðila og málatilbúnaður er ekki svo skýr sem kostur væri. Þrátt fyrir annmarka þar á þykir mega ætla að hann geri sömu kröfur á hendur varnaraðila og hann kveðst hafa haft uppi á fundi með varnaraðila á liðnu sumri. Verður því að ætla að hann fari aðallega fram á að verða leystur undan sjálfsskuldarábyrgð samkvæmt skuldabréfi upphaflega að fjárhæð kr. 1.300.000,- útgefnu af B hinn 10. október 2000. Ógreiddar eftirstöðvar bréfsins námu kr. 2.253.980,50 um miðjan desember 2002. Til vara þykir mega ætla að sóknaraðili krefjist 2,0 m.kr. lækkunar á ábyrgðarskuld sinni við varnaraðila.

Ekki verður séð að neinir annmarkar séu á tilurð eða efni sjálfsskuldarábyrgðar sóknaraðila á ofangreindu skuldabréfi. Er aðalkröfu sóknaraðila því hafnað.

Varakrafa sóknaraðila um lækkun krafna varnaraðila á hendur honum byggist annars vegar á því að varnaraðili hafi á tímabilinu frá 18. apríl - 6. júlí 2001 sjö sinnum heimilað forsvarsmönnum A að auka við yfirdráttarskuld sína á tékkareikningi nr. XXXXX þrátt fyrir að reikningnum hafi verið lokað og án þess að gera ábyrgðarmönnum viðvart. Ekki liggja fyrir upplýsingar um annað en að umræddum tékkareikningi hafi verið lokað 7. mars 2001 og hafi yfirdráttarskuld á reikningnum þá verið kr. 2.897.091,-. Verður því að miða við þá málavaxtalýsingu sóknaraðila að reikningurinn hafi verið lokaður hinn 18. apríl 2001 þegar forsvarsmönnum tékkareikningsins var í fyrsta sinn heimilað að auka við skuld sína með þeim hætti sem gert var. Samkvæmt skýringum varnaraðila var þetta heimilað í því skyni að A gæti leyst til sín vörur en forsvarsmenn félagsins hafi talið að með sölu innleysta varningsins mætti bæta stöðu þess gagnvart varnaraðila.

Til tryggingar yfirdráttarskuld A voru m.a. tveir tryggingarvixlar sem sóknaraðili var ábekingur á. Var annar þeirra að fjárhæð kr. 1.250.000,- og hinn að fjárhæð kr. 500.000,-. Þá bera gögn gögn málsins enn fremur með sér að sóknaraðili hafi verið ábekingur að þriðja tryggingarvixlinum, sem sé að fjárhæð kr. 350.000,-. Nam samanlögð fjárhæð vixlanna því kr. 2.100.000,-. Skuldin á tékkareikningnum var um 3,0 m.kr. í ársbyrjun 2001, tæpar 2,9 m.kr. þegar reikningnum var lokað 7. mars 2001 og rúmar 2,3 m.kr. þegar fyrsta greiðslan, sem sóknaraðili kvartar yfir, átti sér stað 18. apríl 2001. Hafði skuldin þá ekki verið lægri það árið og varð ekki lægri það ár. Hún var lengst af frá 2,7-3,0 milljónir króna en fór lækkandi eftir því sem leið á árið og var rúmar 2,3 m.kr. í árslok en verslun A hafði þá eftir því sem best verður séð verið lokað.

Samkvæmt framansögðu nam yfirdráttarskuld A, þegar fyrsta greiðsla sem kvartað er yfir átti sér stað, hærri fjárhæð en samanlögð fjárhæð þeirra tryggingarvixla, sem sóknaraðili var ábekingur á og voru til tryggingar yfirdráttarskuldinni. Virðist innlausn vara til sölu í verslun félagsins því ekki hafa skilað þeim árangri sem að var stefnt. Ósannað er að tekjur félagsins og þar með innborganir inn á tékkareikning þess hefðu orðið hinar sömu ef ekki hefði komið til innlausnar áðurgreindra vara. Verður heldur ekki annað ráðið af gögnum málsins en að erfiðleikar í rekstri félagsins hafi þá verið orðnir verulegir og stutt í lokun verslunar þess. Hefur því ekki verið sýnt fram á að sóknaraðili hafi orðið fyrir tjóni vegna fyrrgreindra ráðstafana. Er þessari málsástæðu hans því hafnað.

Hins vegar byggir sóknaraðili kröfu sína um lækkun á því að ótilgreindur tryggingarvixill hafi ekki verið fullgildur þar sem hann hafi ekki verið undirritaður af prókúruhafa félagsins. Ekki er nánar tilgreint í kvörtun sóknaraðila við hvaða vixil hér er átt. Varnaraðili telur hins vegar að hér sé átt við tryggingarbréf sem þinglýst hafi verið á fasteign. Þó svo að eitthvað kunni að hafa verið áfátt við nafnritun á tryggingarvixli þeim, sem sóknaraðili telur sig vera að vísa til, breytir það engu um vixilskuldbindingu hans, sbr. 7. og 8. gr. vixillaga nr. 93, 1933. Verður því enn fremur að hafna þessari málsástæðu sóknaraðila.

Samkvæmt framansögðu er það niðurstaða máls þessa að öllum kröfum sóknaraðila á hendur varnaraðila er hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, fjármálafyrirtækinu F, er hafnað.

Reykjavík, 6. janúar 2003.

Guðjón Ólafur Jónsson

Helgi Sigurðsson

Íris Ösp Ingjaldsdóttir

Ólöf Embla Einarsdóttir

Sölvi Sölvason